

Regel herfor kan opstilles. Vil man gribe ind i disse Forhold fra Straffelovgivningens Side, kan dette kun ske ved at overlade til Domstolenes Skjøn at afgjøre efter Omstændighederne i hvert enkelt Tilfælde, om Maalet for et tilladeligt Maximum af Fordel er overskredet, eller om Retshandler falder ind under Kategorien utilstødeligt Oprækkeri. Det skjønnes ikke rettere, end at dette er den eneste mulige Vej at gaa, og et Vidnesbyrd herom turde ogsaa være at søge deri, at den tydske Lovgivning ikke har kunnet finde andet Middel mod den sociale Misbrug, som her omtales.

Nærværende Lovforslag gaar derfor ud paa at indføre lignende Bestemmelser i vor Ret, som den, der ere givne ved den tydske Rigslov af 24de Mai 1880, dog med de Modifikationer, som følge af Forholdenes her noget forskellige Bestaaen.

Den første Betingelse, der opstilles for Strafbarheden, er, at Paagjældende skal kunne siges at have benyttet sig af en Andens Nød, Letfindighed eller Uerfarenhed. Er dette ikke Tilfældet, har den, der indlader sig paa Retshandleren, ikke befundet sig under Tryk af en Nødtilstand, og har han heller ikke handlet i Letfindighed eller Uerfarenhed, synes der ikke at være nogen Grund for Straffelovgivningen til at gribe ind, selv om den erhvervede eller betingede Fordel maa anses for overdreven. Den, der uden at være trykket dertil af Nød, eller uden at have handlet af Letfindighed og Uerfarenhed — hvorved der selvfølgelig ikke tænkes paa unge Mennesker, Kvinder eller andre med Pengeforretninger ubestjendte Personer — indlade sig paa at betale uforholdsmæssigt Vederlag for Pengeforretninger, maa formodes hertil at have vel overveiede Grunde, ligesom enhver Anden, der kjøber Noget eller leier Noget for en Pris, der forekommer Andre at være urimelig. Den indgaaede Retshandel kan ikke her siges at have den Karakter af Misbrug af Overmagten i Retshandlet til overdreven Binding, som maa fordras for at begrunde Straf. Om i det foreliggende Tilfælde den, der søger Pengeforretningen, har befundet sig i Nødtilstand eller handlet af Letfindighed eller Uerfarenhed, og om dette maa antages at have været Medkontrahenten klart, saaledes at han kan siges at have benyttet sig deraf, maa bedømmes af Domstolene. At her et Skjøn over de foreliggende Omstændigheder maa være afgjørende, lader sig ikke undgaa.

Den anden Betingelse for Strafbarheden er, at Paagjældende for Pengeforretninger — eller Genstand med Penge-

betalinger — i egen eller Andres Interesse har modtaget eller ladet sig tilfise Formuefordele, der staa i aabenbart og betydeligt Misforhold til den i Dieblisset almindelige Pris paa Penge, saavel som til den Risiko, der i det givne Tilfælde løbes. Om Formuefordelen gives den ene eller anden Skikelse, er ligegyldigt; den kan bestaa i en høi aarlig Rente eller tillige eller alene i Provision, Kommission, Douceur eller andre Udgifter en Gang for alle eller ved periodiske Fornyetelser af Laanet; den kan bestaa i andre Udgifter end Penge, f. Ex. Varer, eller endog i Arbejde; det, der kommer i Betragtning, er kun, om den samlede Formuefordel, der modtages eller tilfises som Vederlag for Pengeforretningen eller for Genstanden, overskrider alle Rimelighedens Grændser. Om dette er Tilfælde, maa henstilles til Rettens Skjøn. Den Risiko og de øvrige Omstændigheder, der ledsage de her omhandlede Retshandler, kunne stille sig saa forskjellige, at det er ganske umuligt endog kun som veiledende Exempler at angive bestemte Maal for den tilladelige Fordel. Selv om dette, navnlig paa Grund af Domstolenes store Varsomhed og Forsigtighed i at domfælde, vil føre til, at Trivsel af og til finder Sted i Tilfælde, hvor der er taget en Fordel, som den almindelige Mening finder overdreven, maa man dog gaa ud fra, at Domfældelser ikke ville udeblive i saadanne flagrante og al Rimelighed og Billighed spottende Tilfælde, som jævnlig i den senere Tid ere bragte til Offentlighedens Kundskab gjennem Bladenes Beretninger om de saakaldte Meubellaa og lignende aagermæssige Maneuvrer. Herved vil allerede det være vundet, at Aagerforretningerne forbindes med en Risiko, som vil virke afskrækkende og tilbageholdende. — Da det selvfølgelig ikke bør kunne paastydes med Nytte, at den, der yder paagjældende Laan, ikke giver det i egen Interesse, men kun til Fordel for en haardhjertet Ven, der fortrækker Pengene, er Lovforslaget affattet saaledes, at Straffen rammer den, som i egen eller Andres Interesse modtager eller lader sig tilfise den ublu Fordel.

Endelig bør bemærkes, at Lovforslaget ikke sætter sig til Opgave ganske i Almindelighed at ramme hver den, som i Kontraktforhold søger overdreven Fordel ved at benytte sig af Medkontrahentens Forlegenhed, Letfindighed eller Uerfarenhed, men det angaar kun den, som ved Udelsen af Pengeforretninger eller ved Indrømmelsen af Genstand med Pengebetaling, søger saadan utiladelig Fordel, som er ovenfor nævnt. Men